

Müüja/teenuse pakkuja, platvormipidaja ja tarbija vahelised õigusühendused ja neile kohaldatav õigus

Karin Sein

Tartu Ülikooli tsiviilõiguse professor, eraõiguse osakonna juhataja asetäitja

Jagamismajandus – *sharing economy, collaborative economy, peer-to-peer economy*

Jagamismajanduse mõiste Wikipedia järgi: „*Sharing economy is an umbrella term with a range of meanings, often used to describe economic and social activity involving online transactions. Originally growing out of the open-source community to refer to peer-to-peer based sharing of access to goods and services, the term is now sometimes used in a broader sense to describe any sales transactions that are done via online market places, even ones that are business to consumer (B2C), rather than peer-to-peer.*“

EL jagamismajandust eraldi spetsiifilise õigusaktiga ei reguleeri. Küll avaldas Euroopa Komisjon 2016 kevadel dokumendi „*Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions - Online Platforms and the Digital Single Market Opportunities and Challenges for Europe (COM(2016)288)*“

Pooltevahelised suhted

Moodsa jagamismajanduse keskmeks on elektrooniline platvorm (nt Uber, Amazon Marketplace, Airbnb, Autosshare). Õiguslikus mõttes iseloomustab seda nn kolmnurksuhe kauba/teenuse tarbija, platvormipidaja ja müüja/teenuse osutaja vahel.

Platvormipidaja ei ole üldreeglina platvormi kaudu ostetava kauba müüja või teenuse osutaja: vastav leping sõlmitakse tarbija ja müüja/teenuse osutaja vahel.

Kui ostja/teenuse kasutaja on tarbija, kohalduvad tema ja platvormipidaja, aga ka tema ja müüja/teenuse osutaja vahelisele suhtele erinevad tarbijakaitsenormid (nt tüüptingimuste ja sidevahendite abil sõlmitud lepingute regulatsioon).

Komplitseeritud on ostja/teenuse saaja ja platvormipidaja vahelise lepingu õiguslik kvalifitseerimine: tegemist on käsunduslepingu tüüpi lepinguga

- kuid kas sellele kohalduvad täiendavalt ka maakleri- või agendilepingu sätted?
- või on elektrooniline platvorm ainult „digitaalne teadetetahvel“?

Veelgi keerulisem on olukord piiriüleste suhete puhul (nt Amazon, Airbnb): sel juhul tuleb pooltevahelistele lepingutele kohalduv õigus kindlaks teha Rooma I määruse kohaselt. Kohtualluvus määratakse sel juhul Brüssel I bis määruse kohaselt (või muude asjassepuutuvate rahvusvaheliste lepingute järgi).

Spetsiifiline probleem seondub platvormipidaja võimaliku vastutusega tema platvormi kaudu müüdavate võltstoodete jms intellektuaalse omandi rikkumiste eest. Selles osas tuleb siseriikliku vastutuse norme tõlgendada e-kaubanduse direktiivi eesmärke ja vastavat Euroopa Kohtu praktikat arvestades (vt eelkõige Euroopa Kohtu otsused L’Oreal vs E-Bay ja Tommy Hilfiger Licensing LLC jt v Delta Center).